

0	3	5	7	10	13	19	25	36	48	55	62	69	75	85	90	92	93	95	96	97	99	100
0	2	4	6	8	10	15	20	30	40	45	50	55	60	70	80	85	90	92	94	96	98	100

VIIKONVAIHDE

Juhlan viettoon. Pääsiäisenä on aikaa nauttia kaikessa rauhassa sunnuntaiaamun brunssi. **Sivu 17**

Talous tasapainossa. Kotkan kaupunginteatterissa talous on tasapainossa ja katsojia riittää. **Sivu 15**

Pitsan mauste. Kaupassa myytävä oregano on tavallisesti mausteseos, johon kuuluu Suomessakin kasvava mäkimeirami. **Sivu 15**

KARI SALONEN

LAMMASTILA

Tolvilan kartano

Historiallista hämäläismaisemaa on asutettu kivikaudesta asti. **Nykyiset omistajat** Jarmo ja Pirjo Latvanen muuttivat perheineen tilalle sukupolvenvaihoksen myötä kymmenen vuotta sitten. **Ravittalien vuokrauksesta** siirryttiin vähitellen lammastalouteen. Tällä hetkellä uuhia on noin 140. **Pitkän tähtäimen** tavoitteena on kasvattaa pääluku 450:een. **Luomutuotantoon tila** siirtyi keväällä 2012. **Paimenen makasiinissa** myydään oman tilan lihaa ja siitä tehtyjä jalosteita sekä taljoja. Lanka kehrätään Virtain villassa. Myynnissä on myös esimerkiksi Mantereen luomukukkoja. **Myymlä on avoinna** vain erikseen ilmoitettavina päivinä. Ryhmiä otetaan vastaan sopimuksen mukaan.

Pääsiäinen pysäyttää peruskysymysten äärelle

Luottamuksen syntyminen on tärkeää. Jarmo Latvasen mielestä papin ja lampurin työstä löytyy paljon yhteistä.

Hengen paimen kaitsee luomulampaita

Viialalainen Jarmo Latvanen vaihtoi papista lampuriksi, koska halusi tehdä jotain käytännössä paremman maailman hyväksi. Luottamus on paimenelle tärkeää, työskentelipä hän ihmisten tai eläinten parissa.

AKAA (MT)
Lampaat säntäilevät vieraita pakoon häntä väpättäen, kunnes rauhoittuvat tutun ihmisen ympärille ja suostuvat viimein kuvattaviksi. Akaan Viialassa sijaitsevan Tolvilan kartanon lammastilan kasvatit luottavat paimeneensa. "Ihmiset käyttäytyvät välillä samankaltaisesti. Toiset ovat kuin pässejä, jotka eivät suostu menemään mihinkään. Toiset liikkuvat laumassa, joka juoksee milloin minkäkin asian perässä", isäntä **Jarmo Latvanen** vertaa. Paimenen täytyy olla luottamuksen arvoinen päästäkseen lähelle, oli kyse sitten eläimistä tai ihmisistä. Lampurina Jeesuksen vertaukset tulevat todeksi. "Muistan hyvin, kun lähdin ensimmäisen kerran viidentoista uuhien kans-

sa siirtymään laitumelta toiselle. Ne luottivat minuun ja seurasivat perässäni kapeaa polkua pitkin, vaikka näkivät häiriötekijöitä vieressä." **Paremman maailman puolesta** Viidessä vuodessa papista on kuoriutunut päätoiminen lampaankasvattaja. Ammatinvaihoksessa ei ollut kyse uskonnollisista, päinvastoin. "Näin jälkepäin uskon tässä muutoksessa vahvasti Jumalan johdatukseen, että uskalsin tehdä hyyn tunte-mattomaan." Yksi syy oli halu parantaa maailmaa ruohonjuuritasolla. "Pappina uskoin, että tehtäväni oli välittää ihmisille Jumalan armosta jotain, joka kantaa heidän elämässään eteenpäin murroksissa. Nyt koen, et-

tä eräs tehtäväni on muuttaa omalla toiminnallani maailmaa vähän paremmaksi", kirkon maaseututoimikunnassa vaikuttava Latvanen kuvailee. Myös kulttuurihistoriallisesti tärkeän tilan perinteiden jatkaminen painoi vaakakupissa. "Kun sukupolvenvaihdos tehtiin, ajattelin, että hoidan tilaa papin työn ohessa. Pikkuhiljaa arki osoitti, että olen siinä tapauksessa aina töissä, joten piti valita." **Lauman kanssa loppuun asti** Luomutuotantoon siirtyminen oli itses-täänselvää, samoin kuin suomenlam-paan vaaliminen. "Kyse oli ekologisuu-den lisäksi siitä, että halusimme pitää jostain alkupe-räisestä kiinni, kun nämä maat ovat kuitenkin olleet tuhat vuotta peltoina." Lampaat hoitavat tilan niittyjä ja muita arvokkaita perinnebiotooppeja, joita riittää yhteensä yli 30 hehtaaria. Eläinten hyvä elämä tarkoittaa paimenelle paitsi luomusäädösten nou-dattamista, myös arvokasta loppua. Matkan pää sijaitsee Paijan tilateuras-

tamolla, jonne Latvanen haluaa viedä lampaat itse. "Se on myös kova paikka. Petän niiden luottamuksen, mutta toisaalta ajattelen, että se on niiden elämäntehtävä. Saamme hyvää lihaa. Minun tehtäväni on hoitaa eläimet mahdollisimman huolella siihen saakka." **Myymlän suosio yllätti** Tolvilan kartanon lammastuotteita saa nyt paitsi Lammasmaailman kautta myös tilan omasta myymälästä, joka avattiin tammikuussa. "Lihan kysyntä yllätti meidät täysin", Latvanen myöntää häkeltyneenä. Hyllyt ovat tyhjentyneet joka kerta, kun Paimenen makasiini on ollut auki. Karitsanruhojen ja puolikkaiden ennak-kotilaukset myytiin loppuun jo muutama viikko ennen pääsiäistä. Moni asiakkaista harrastaa ruuanlait-toa, joten he osaavat arvostaa lampaan eri osia ja valmistaa niitä myös käytän-nössä. "Kyljyksethän ovat hurjan kysyttyjä, mutta myös esimerkiksi karitsan sisä-elimet menevät hyvin kaupaksi."

Huoli hyvästä imagosta Tällä hetkellä kotimaisen lampaan kysyntä ylittää tarjonnan huomasti, mutta Latvasen mielestä se ei ole pelkästään myönteinen asia kestävä lammastalouden kannalta. "Kasvussa huolestuttaa, miten onnistumme säilyttämään hyvän imagon, joka kotimaisella lampaalla on. Ettei siitä tule vain yksi tehotuotettu liha muiden joukossa." Samaan hengenvetoon paimen muistuttaa, ettei ole heittämässä ensimmäistä kiveä sen enempää tuottajien kuin kuluttajienkaan niskaan. "En missään nimessä halua tuomita ketään. Jokainen tila tekee omista lähtökohdistaan ratkaisunsa." Asiakkaat voivat kuitenkin äänestää kukkarollaan eettisemmän eläintuotannon puolesta. "En sano, että pitäisi joka kerta ruokakaupassa miettiä, mitä ostaa ja mitä ei. On kuitenkin hyvä olla tietoinen asioista. Myös kuluttajan valinnat vaikuttavat."

HENNA VAINIO

Eläinten hyvä elämä tarkoittaa paimenelle paitsi luomusäädösten noudattamista, myös arvokasta loppua.

Kiirastorstain jumalanpalveluksessa alttari riisutaan, puetaan mustiin ja kynttilät sammuvat yksitellen, Juudak-sen liekki ensimmäisenä. Lopulta pala-maan jää vain Jeesuksen kynttilä. "Silloin kysytään ihmiseltä, kenen joukoissa seisot", teologian maisteri ja pappina työskennellyt **Jarmo Latvanen** tiivistää. "Miten toimin vastaavissa tilanteissa, kun kansa huutaa, että ristiinnaulitkaa? Ketä minä olen milloinkin ristiinnaulitsemassa?"

Voimavaroja elämään Pääsiäinen herättää ajattelemaan myös omaa kuolevaisuutta ja elämän rajallisuutta. Samalla se tuo kuitenkin myös ilon ja toivon viestin, joka muistuttaa uudesta mahdollisuudesta. "Jos ihminen uskaltaa kohdata pääsiäisen sanoman, hän saa myös voimavaroja, jotka voivat kantaa elämässä."

Pyhien ruokaa Myös ruualla on merkitystä pysähtymisen ja perheen yhdessäolon kannalta. Kun ateria tehdään rauhassa yhdessä, samalla valmistaudutaan myös juhlaan. "Haastan ihmisiä siihen, että pyhien ruoka valmistettaisiin oikeasti, ettei tehtäisi vain kaikkea mahdollisimman nopeasti ja helposti. Arjessa on usein kauhea kiire, mutta pääsiäinen on hyvä aika miettiä sitä, mitä syömmme, miten ruoka on kasvanut ja miten se on tuotettu."

HENNA VAINIO

Suomenlampaan pehmeä villa taipuu vaikka töppösiiksi.

Yrttimaustettu Karitsan kiekura käy kaupaksi.

On hyvä olla tietoinen asioista. Myös kuluttajan valinnat vaikuttavat.

Veikeät lampaat valloittavat.